

West Bengal:

ପ୍ରଦେଶ କୃଷ୍ଣାମୁଖୀ ଏଇତ 13 (According to area)
ଓ ଆମରାଜ୍ୟ 2.6% of India.

କ୍ଷେତ୍ର - 88752 Sq Km.

21°38'N - 27°10'N (long) and 85°50'E - 89°50'E (Lat.)

ଅନୁଷ୍ଠାନିକ ହୋଇଥାଏଇ କୌଣସି କାହାର ଦେଇ,
(ମୀହି - କୁର୍ବାର୍ଦ୍ଦା, ପୁରୁଷ୍ମା-କୁର୍ବା, ମୀହି-କୁର୍ବା, ମୀହିରା)

ଦିଲ୍ଲି ରେ ମିଳ୍ଯୁଗ୍ର - 623 Km.

ପ୍ରଧାନ - 320 Km.

ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଅଗ୍ରବଳେ ରହନ୍ - ଚିକିଟିକ୍ଷେତ୍ର, (chicken snake) 9km.

1947 ଜାନ୍ମନେ ପାଇଁ ଦେଇ କୁର୍ବାର୍ଦ୍ଦା ପାଇତାନ ଦେଇଲୁ,

1948 ଜାନ୍ମନେ କାନ୍ଦିଲିହାର୍, 1954 ଆମଳେ - ବେଳିଲାର୍, - 650/211B,

1956 - ପ୍ରଭୁତ୍ବାର୍ଦ୍ଦା - କୁର୍ବାର୍ଦ୍ଦା (East) ଉପିତ୍ତମ ରହେଇ ନୀତିମେ ମୁକ୍ତ ହେବେଇ,

ବିଦ୍ୟୁତ୍

କିମ୍ବା ବିଦ୍ୟୁତ୍

① ଶ୍ରମିକଜିମ୍

② ରକ୍ଷଣା

③ ଅନୁଷ୍ଠାନିକ୍

ଫୁଲ ଅମ୍ବା 20 ଟି [1988 ବାଲେ ହାତିଲିହାର୍, କାନ୍ଦିଲିହାର୍,

କାନ୍ଦିଲିହାର୍] ୨ ମିଳିଲିଟ୍ରି ଶହୁରୁଳାର
13 ଟି ମୌଳିକ ତାତି କାନ୍ଦିଲିହାର ହାତିଲିହାର ମାର୍ଗ
ପରିଷକ DGHC]

ଭାରତୀୟରେ

ମାତ୍ରାରେ ବେଳେ କ୍ଷେତ୍ର ପାଇଁ ଏଇବିବିହାରୀ ପାଇଁ

[1st]

ବ୍ୟାଜିକାରୀ : - ବେଳେରେ

୩୫ ଟି କାନ୍ଦିଲିହାର୍ ନିମ୍ନ ଲିଖିତ

ମୁକ୍ତିକାରୀ - ୧ ମାତ୍ର ୩୨ ମାତ୍ର.

ଅନ୍ତର୍ଦ୍ୱାରା ମିଳିବା 2nd in India (After Mumbai)

ମୁକ୍ତିକାରୀ 3rd.

(Mumbai, Delhi).

বিষয়ঃ

বাঁচা দেশের মধ্যে কান্দিরাঙ্গ 900 Km. NH 35		
35 Km	" "	150 Km NH 6
মানিঙ্গ	" "	NH ₂ , NH ₆
বিহুত		NH ₂ NH ₃₁
* পৰিবহন		34 Km NH ₃₁
গুড়াখন		90 Km NH ₃₁

Demography :-

Hill Region:- Height of Darjeeling city 2230 m
Darjeeling " " " Kalimpong - 1523 m

In between Dar and Kalimpong Tiger Hill situated 2657 mtr.

The highest peak of WB - কালিমপ্পং 3630 mtr
 This region is divide by Tista in 2 parts

১. পুরুষ দ্বীপপুর্ণঃ - বাঁচা দেশের মধ্যে কান্দিরাঙ্গ, অসম পেঁচাটোলা সাথে পিঙ্গু - বাঁচা (313.00 Km)
 ২. পুরুষ দ্বীপে বঙ্গ, অসম মেঘেশ্বর, (অসম পাখচুটি পুরুষ)

পুরুষ পরিষেবা দ্বীপের মধ্যে - পুরুষ পরিষেবা, মানিঙ্গ, কান্দিরাঙ্গ, পাখচুটি এবং গুড়াখন, কোমল (৩ মানিঙ্গ মীল দূরে) পিঙ্গু পুরুষ, পুরুষ পুরুষ মানিঙ্গ পুরুষ → পিঙ্গু পুরুষ, অসম পুরুষ, অসম পুরুষ, ইগুপ্ত, চৰু, ৩rd মানিঙ্গ (৩ মানিঙ্গ পুরুষ পুরুষ মেঘেশ্বর পুরুষ পুরুষ)

বদলী → পুরুষ পুরুষ, উলুচেন, গুড়াখন, কান্দিরাঙ্গ, পাখচুটি, গুণ্ডা, কোমল, কুমুরী, পুরুষ

ମାନ୍ଦିରମୁଣ୍ଡଳ ଜ୍ଞାନାଳୀ :- ପୂର୍ବଭିଂଗ ପାଇକାଳ ମେହିମାଧ୍ୟେ, ବନ୍ଦାୟ
ଓଙ୍ଗଲୀ, Bankura, Birbhum, Bardhaman
ମାନ୍ଦିର ଫିଲ୍ କ୍ଷେତ୍ର, ଏହି ନିକଟରେ 100 ବର୍ଗ ମୀଟରରେ ପୂର୍ବଭିଂଗ ମେହିମାଧ୍ୟେ
ପାଇକାଳ, ଓଙ୍ଗଲୀଜିଲ୍ଲା ଶ୍ରୀକୃତିମ କୁମାର ପାଇକାଳ, ପାଇକାଳ ମାନ୍ଦିର

ପ୍ରସାଦିତ୍ୟା → କେନ୍ଦ୍ରୀୟ, (ଏହି ଅଧିକ ଶବ୍ଦରେ ରୋଗିକୁଣ୍ଡଳ) , ବାଜାର୍ମୁଖ୍ୟ - ଲୋକୀ
ପରିଚାରିତା,

କୁଳାଙ୍ଗ → ବିହାରୀ ଜାତୀୟ, ଶ୍ରଦ୍ଧାନ୍ତିକ

ସିଲ୍କଙ୍ଗ → ମାନ୍ୟ ବାହୀ ଅନୁଷ୍ଠାନ,

ପାଇଁ → ଭୋବ, ଧରନ୍ତ୍ର, ଝୁମ୍କିଛୁଲୁ, ମଧ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର, ଫିର
ଶିଳ୍ପି, ରୂପଶିଳ୍ପୀ,

ମୁଣ୍ଡି କାଳିଦୂର୍ମି ଯେବେ - ଦୂର୍ମା ଏହିଥୁ ପୁନର୍ଦୟୁଧ, ଲାଗିଲା
ଶାଲିଦୂର୍ମିକେ,

ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଵୟ ବେଶନ : - ଏହା ବେଶଦ୍ୱାରା ନିଷକ୍ତ ଲାଗେ ଥିଲା,

① କୋର୍ଟ ଅନୁଷ୍ଠାନିକୀ → ପିଲାଇଁ, ହାର୍ଡ୍, ଏଲାବାଳ
ମଧ୍ୟମିତ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅନୁଷ୍ଠାନିକୀ ସ୍ଥାନ କରିବା କୌଣସି ଯେତେବେଳେ ନାହିଁଲେ
ତେଣୁ, ଏହି ବେଳେଲକେ ପିଲାଇଁ ଦୂରାଜ ଦାତା ହେବାନ୍ତି.
ପିଲାଇଁ. ପରିମାଣିକ ନାହିଁଲେ ନିଷ୍ଠାପନ ପାଇନ୍ତିରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ
କୋର୍ଟ, ଏବଂ ଅନୁଷ୍ଠାନିକୀ ଏକ ସ୍ଥାନ୍ତର୍ଯ୍ୟ, (ପରିମାଣିକ ନାହିଁଲେ),

କେତେ ବ୍ୟାଧି ହେଉଥିଲା ଏବଂ କେତେ ଅରମଣ ହେଲା.

କେବୁ ପିଲାଙ୍ଗୁଡ଼ି ଓ ଡାମାରୁ ଦ୍ୱାରା ଉପରେ ଅଣିବ ଲାଗି ହୋଇ ଥାଏ ।

ବେଳାବିର୍ତ୍ତକୁ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ମିତ ଏକ କୋଣାର୍କ ପରିଧିକୁ
ବେଳା ନିର୍ମିତ କାହିଁ କୋଣ

ନୀରୁଳ ପ୍ରେଟ ଏରାହ୍ୟ ଓ ନୀରୁଳ (Rat alluvial soil)

② ପ୍ରାଚୀ ଅମ୍ବାଖିଲୁଙ୍କ— କାଳାଦ୍ଵାନି ଜ୍ଞାନାଳ ଓ ଦେଖିଯାଇଥିବା ଶ୍ରୀମତୀ ପ୍ରାଚୀ ଅମ୍ବାଖିଲୁଙ୍କ ବ୍ୟାପକ ବାହ୍ୟ ଅନୁଭବ କରିଛନ୍ତି ଏହାର ବୀକ୍ଷଣ ଗାଁତ, ମିଥ୍ରମ, ବାହୁଦୂର, ଚକ୍ରମ, ସୁଶିଳାମ

③ ଗୁରୁତ୍ବ ଅନୁଷ୍ଠାନିକୀୟ - ରାଶିକୀ, ରାଶିକୀ, ରାଶିକୀ,
ରାଶିକୀ, ଓ ହୃଦୟ ସହ ଅନ୍ତିମ,

ପାଇଁଜୀବିତ ଏକାନ୍ତିକୀୟ -

① ଶିଖାରୁ - 411 Km, ଡେଲା ଚିନାରୁ ମେଦେ ଦେଖିଲୁ ହେଉଥିଲା,
ଆମେ କେବଳ କାନ୍ତି, ବାଂଗାଦେଶୀ ବାହୁଦାରୀ (Jinn)
ପାଇଁଲୁ.

② * କାନ୍ତିରୁ → 376 Km → ଯେ ପାଇଁଜୀବିତ ରାଶି ପାଇଁଜୀବିତ
କେବଳ କାନ୍ତି, ଆମେ କେବଳ - ପ୍ରାଚୀର ଓ
ବ୍ୟାକୀୟ.

④ କାନ୍ତି / ଭୁବନେଶ୍ୱର → କାନ୍ତିରୁ କିମ୍ ଅଛି କେବଳ କାନ୍ତି,

⑤ ଗୁରୁତ୍ବରୁ - 492 Km. କୁନ୍ଦଳିକାରୁ କାନ୍ତିରୁ ଘରାନା ପାଇଁ
ପାଇଁଜୀବିତ କାନ୍ତି କାନ୍ତି ମେଦେ ଦେଖିଲୁ ହେଉଥିଲା ।
ଏହି ଏବନିରୁ କାନ୍ତି ହଜାରିପାଇଁ କେବୁକାନ୍ତି କୁନ୍ଦଳିକାରୁ
ପାଇଁଲୁ (ଶ୍ଵରପୁରୀ ଲାଗେ) ।

କୁନ୍ଦଳିକାରୁ → କୁନ୍ଦଳିକାରୁ, କୁନ୍ଦଳିକାରୁ, କୁନ୍ଦଳିକାରୁ
ହେବୁ ଆଚିନ୍ତାକାନ୍ତି,

⑥ କାନ୍ତିରୁ → 336 Km, କୁନ୍ଦଳିକାରୁ କାନ୍ତିରୁ ହେବୁ
କୁନ୍ଦଳିକାରୁ ହେବୁ,

⑦ ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳୀ → କୋଡ଼ି କାନ୍ତିରୁ କାନ୍ତିରୁ, କାନ୍ତିରୁ
କାନ୍ତିରୁ କାନ୍ତିରୁ, କାନ୍ତିରୁ କାନ୍ତିରୁ କାନ୍ତିରୁ,

କୁନ୍ଦଳିକାରୁ → କୁନ୍ଦଳିକାରୁ କୁନ୍ଦଳିକାରୁ କୁନ୍ଦଳିକାରୁ କୁନ୍ଦଳିକାରୁ,
କୁନ୍ଦଳିକାରୁ କୁନ୍ଦଳିକାରୁ କୁନ୍ଦଳିକାରୁ କୁନ୍ଦଳିକାରୁ କୁନ୍ଦଳିକାରୁ
କୁନ୍ଦଳିକାରୁ କୁନ୍ଦଳିକାରୁ କୁନ୍ଦଳିକାରୁ,

କୁନ୍ଦଳିକାରୁ କୁନ୍ଦଳିକାରୁ କୁନ୍ଦଳିକାରୁ କୁନ୍ଦଳିକାରୁ କୁନ୍ଦଳିକାରୁ,
କୁନ୍ଦଳିକାରୁ କୁନ୍ଦଳିକାରୁ,

କାନ୍ତିରୁ କାନ୍ତିରୁ କାନ୍ତିରୁ - କୁନ୍ଦଳିକାରୁ, କୁନ୍ଦଳିକାରୁ, କୁନ୍ଦଳିକାରୁ,
କୁନ୍ଦଳିକାରୁ, କାନ୍ତିରୁ, କାନ୍ତିରୁ,

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପରିମାଣ: କଷ୍ଟା ଉନ୍ନତି ଲୈଙ୍ଗିକ (300-400 cm)

② ବିଶ୍ଵାରିତି ଛେ ଏଥିରେ ଉଚ୍ଚତା 75 cm, (95 cm),

③ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଯୁଦ୍ଧ କଟିଗୁ ପରିଚ୍ଛମରଣେ କୁଠିତ ହୁଏ ରୂପ, ଅନ୍ତରେ ଅନ୍ତରେ (35°-45°) ଲିଙ୍ଗ (15°),

ଫୋର୍ମିଟ୍ → ମାନୁ ହୃଦୀକାଳେ → ମାନୁକାଳ ରତ୍ନ, (Humanoid
ମାନୁକାଳରେ)

④ ଲ୍ୟୁମାରିଜ୍ ହୃଦୀକାଳେ:- କଷ୍ଟା, ବୀକ୍ଷଣ, ବସନ୍ତ,
ହୃଦୀକାଳ,

⑤ ମାନୁକାଳରେ → ପୋର୍ଟିକୁଲାର୍ ପରିଚ୍ଛମରଣ,

(A) ମାନୁକାଳ ପାଳି - ହୃଦୀନ

(B) ମାନୁକାଳ ପାଳି - ହୃଦୀନ

ମାନୁକାଳରେ ଖଣ୍ଡ ଅନ୍ତର୍ଗତିରେ - ତଥା ଖଣ୍ଡ ଅନ୍ତର୍ଗତ କ୍ଷେତ୍ରରେ
ମାନୁକାଳ ପାଳି ହୃଦୀନ ଦ୍ୱାରା ପରିଚ୍ଛମରଣ ହେଉଥିଲା,

୧/୩ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପରିଚ୍ଛମରଣ,

କଷ୍ଟା ହୃଦୀକାଳ ପାଳି ହୃଦୀନ (କଷ୍ଟା ବୀକ୍ଷଣ ପାଳି ଅନୁକୋଦନ)

ମାନୁକାଳରେ ତଥାରେ ମିଳିବାରେ ହୃଦୀନ ହୃଦୀନ ହେଉଥିଲା,

୧୦ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ :- କଷ୍ଟା, କେମାର୍ଯ୍ୟ (ବୀକ୍ଷଣ ଅଳା),
କିମ୍ବା କିମ୍ବା . କୁଠିତ, ପରିଚ୍ଛମରଣ, କଷ୍ଟା

Fair clay :- କଷ୍ଟା, ବୀକ୍ଷଣ, ହୃଦୀନ

Fair sand:- କଷ୍ଟା କଷ୍ଟା (ବୀକ୍ଷଣ), କେମାର୍ଯ୍ୟ (କଷ୍ଟା)

Limestone:- କଷ୍ଟା କଷ୍ଟା, କଷ୍ଟା, କଷ୍ଟା, କଷ୍ଟା

Sand:- କଷ୍ଟା, କଷ୍ଟା, କଷ୍ଟା, କଷ୍ଟା

କଷ୍ଟା କଷ୍ଟା :- କଷ୍ଟା (କଷ୍ଟା କଷ୍ଟା)

* Wolfram → କଷ୍ଟା (କଷ୍ଟା)

କଷ୍ଟା → କଷ୍ଟା

(କଷ୍ଟା) କଷ୍ଟା

মহান

বাঁধ

গুলিঙ্গি

গুরামগুড়ি

গুৱাহাটী

চৰকলিষ্ঠু

চৰুকুলৰ

চৰুপুর

চৰুনতাৰু

চৰুমোৰ

চৰুখুৰা

চৰুমুৰ

চৰুমুৰ

চৰুমুৰ

চৰুমুৰ

চৰুমুৰ

চৰুমুৰ

চৰুমুৰ

চৰুমুৰ

চৰুমুৰ

* চৰুমুৰ

চৰুমুৰ

চৰু, রাজু

চৰুমুৰ

চৰু

চৰুমুৰ

National Highway Passes through WB.

NH₂ → কাটুয়া বেড়ে কলকাতা (235 Km).

NH₆ → কাটুয়া বেড়ে কলকাতা (161 Km)

NH₃₁ → কাটুয়া বেড়ে পূর্ব উত্তর (30 Km)

NH_{31(A)} → কাটুয়া বেড়ে পূর্ব (30 Km),

NH_{31(C)} → কাটুয়া বেড়ে পূর্ব উত্তর (30 Km),

NH₃₂ → কাটুয়া বেড়ে পূর্ব উত্তর (30 Km),

NH₃₄ → কাটুয়া বেড়ে পূর্ব উত্তর (443 Km),

NH₃₅ → কাটুয়া বেড়ে পূর্ব উত্তর (443 Km), Longest.

NH₄₁ → কাটুয়া বেড়ে পূর্ব উত্তর (443 Km),

NH₅₅ → কাটুয়া বেড়ে পূর্ব উত্তর (443 Km),

NH₆₀ → কাটুয়া বেড়ে পূর্ব উত্তর (443 Km),

NH_{60A} → ପ୍ରଦୂର୍ବଳ ମେଟ୍ ପ୍ରାଯାନ୍ତିକ,

NH₈₀ → ଫାକ୍ଟର୍ ଲିରଣ୍ଡ୍ Beder, (10Km.),

NH₈₁ → ଇକିମଙ୍ଗଲୁଷ୍ଠାନ୍ ଲିରଣ୍ଡ୍ ..

NH_{116B} → ବାନ୍ଦାଶ୍ଵର ଲିରଣ୍ଡ୍

Reat

INDIAN GEOGRAPHY :-

Location \rightarrow $8^{\circ}4' N$ latituded $62^{\circ}30' E$ longituted
or $8^{\circ}4' N$ latituded $68^{\circ}7' E$ longituted

କମ୍ପ୍ୟୁଟର,

ବାନ୍ଦିକାର୍ତ୍ତିଆ ବେଳେ (Tropical Cancer) ଏଥି ମହାରାଜ୍ୟରେ,
ବେଳେ, ବେଳେ ପରି କୋ କଷା କଷାଖାରୀ ଯେତେ, ଶୁଷ୍କରୀ, ଅନ୍ଧରୀ,
କଷାଖାରୀ, ଅନ୍ଧରୀ, କଷାଖାରୀ ମୁଦ୍ରିତାରୀ, କଷାଖାରୀ,
WB, ମିଲିକରୀ, ମିଲିକରୀ,

ବେଳେ ମୋଟ :- ୨୩୦ ଦୂରିତାରେ ୩୨୧୪ Km. ଏବଂ ଅନ୍ତରେ ୨୯୩୩ Km.
ମୋଟ ଅନ୍ତରେ \Rightarrow ୩୨୮୭୨୬୩.୩୭ Km.

ପ୍ରାଚୁଳ ପ୍ରେକ୍ଷଣ ଦେଖି, :- ୫୫୦ Km ମିଳାଙ୍କ ଲୋଡ୍, ୧୩ ୨୦୦
Km., ଦୂରିତି, କର୍ମ ଅନ୍ତରେ ୨.୪୦%, ମଧ୍ୟ ଜୀବ,

~~South~~-~~दक्षिण~~ निर्मानाम विद्यु → पार्क निर्माण
 ($6^{\circ} 45' \text{ South}$) एवं उत्तराम वापि इन्हीं Point,
विद्युतः - २१८ वर्ष्य ग्रेड ग्रेड ग्रेड ग्रेड, निष्ठा;

NCT (National Council Territory)

ମୁହଁମ ଦଶ୍ୟ କାନ୍ତପୁର, ଝାମୁନା ଗୋପ,

ପ୍ରଦେଶ କୋର୍ଟରେ ନେଇଲା ବୋର୍ଡରିଙ୍ ନିମାତା,

মাত্র মাত্র মাত্র মাত্র

প্রতিকরণীঁ— দৃশ্যমান প্রতিকরণীঁ → পীর

ଶୁଦ୍ଧତା → ପାରିପାରିତା. (କୌଣସି ଶୁଦ୍ଧତାର ଅନୁଭବ),

गोदावरी - गोदावरी नदी का उद्गम असम के गोदावरी पर्वत (Peak 15) से होता है। यह नदी ब्रह्मपुरुष का सहायी नदी है। इसकी लम्बाई 1,465 किमी है। यह नदी असम, बihar, ओडिशा, झारखण्ड, खंडवा, मध्य प्रदेश, गुजरात और कर्नाटक जिलों के द्वारा देखी जाती है।

ବାନ୍ଦାଳ ଗାଁ ରିକାର୍ଡ୍ ପେକଣ୍ଟ ହିଲ୍‌ମ୍‌ହୁଁ,
ଫେରିଟ ଟ୍ରୋଁ → ଏହିକୁ କାହିଁମୁଁ, ବାନ୍ଦାଳ ମେଟେ କାହିଁମୁଁ
ଆମିନ କୁଠି ରତ୍ନମଳୀ → ଖାନ୍,

କୁଠିନ → ଅର୍ଥକୁ ରୁକ୍ଷୁ ଚୋଚନାବୀ, ନିଯନ୍ତମଳୀ ଆବଶ୍ୟକ
କାହିଁମୁଁ କିମ୍ବୁ, ଆମିନ ରୋଟି ରୋଟି Rice, କାହିଁମୁଁ
ଆମିନ ଏହାହିସ କୋଡ୍ → କୁଠି (ଶ୍ରୀ ବିଭେଦିନ ମହିମାନଙ୍କୁ)

ବାନ୍ଦାଳାମା - ଅର୍ଥକୁ ରୁକ୍ଷୁ କୁଠିରାହୁଁ ନିଯନ୍ତମଳୀ ପାଇଁ,
କୋଡ୍ରାମ,

ବାନ୍ଦାଳାମା - ଛବି, ଜୀବି ରାହ୍ → କୁଠିରାହୁଁ, ଆମିନ ଏହାହିସ
କୋଡ୍ → କୋଡ଼ାବୀ (କାନ୍ଧୁଳି ଲୀଡ ରିପ୍ଟ୍),

ବାନ୍ଦାଳାମା → ଅର୍ଥକୁ ରୁକ୍ଷୁ ରାକଣଗୋଟିବୀ, ନିଯନ୍ତମଳୀ
କାହିଁମୁଁ, ବାନ୍ଦାଳାମା - କୋଡ଼ି,

ଆମିନ କାନ୍ଧୁଁ → ଆମିନ କୋଡ଼ି,

ଆମିନଙ୍କା : - ଅର୍ଥକୁ ରୁକ୍ଷୁ ରୋଟିଗଲାମାଳା ନିଯନ୍ତମଳୀ ବାହୀ-
ରାକଣାମାନ୍ଦିର, ବାନ୍ଦାଳାମା → ବାନ୍ଦାଳାମା, ଏହାମାତ୍ରି କା
ରୋଟିଗଲାମା ପ୍ରକରିତେ 1st, 1876 ମାର୍ଚ୍ଚ ଆମିନଙ୍କା 1st ହୁଏ,
କାନ୍ଧୁଁ ଏହାମାତ୍ରି 25.

ଆମିନିଯୁକ୍ତ : - ପାକିଷ୍ଟାନେ ଅର୍ଥକୁ ତିଥିବିନିବୁ, ନିଯନ୍ତ
ମାତ୍ର ଆମିନଙ୍କା, ବାନ୍ଦାଳାମା ରୋଟିଗଲାମାଲା (କାନ୍ଧୁଁ ବାହୀ,
କାନ୍ଧୁଁ)
ଆମିନଙ୍କା ପ୍ରକରିତି କାନ୍ଧୁଁ କାନ୍ଧୁଁ,
ଦୂରିତି କମିଶନାରୁକୁ କୁଠିରାହୁଁ, (52°C)

ଆମିନଙ୍କା ବାନ୍ଦାଳାମା ପ୍ରକରିତି କାନ୍ଧୁଁ

ଦେଖୁଣ୍ଟା - କାନ୍ଧୁଁରୁ କୁହାରୁ ମାତ୍ର ପାଇଁ, (Rock salt)

ବେଳାମିନିଯୁକ୍ତ - ଅର୍ଥକୁ ରୁକ୍ଷୁ ନାକ,
ନିଯନ୍ତମା ମାତ୍ର ଦେଖୁଣ୍ଟା

ବାନ୍ଦାଳାମା - ବାନ୍ଦାଳାମା,

ଆମିନଙ୍କା ବିଳବାନ୍ତ ମାତ୍ର ପାଇଁ ପାଇଁ, (Lapis Lazuli)

ପ୍ରାଚୀନତା → ୫୦ ମୁଣିଲେ କୁରୁ କୁରୁ କୁରୁ କୁରୁ କୁରୁ

ବିଜ୍ଞାନ, କାଜିକାତି ଛାତ୍ର ।

ମୋହଳ୍ଲା ଏବଂ ପ୍ରକଟି - ① ~~ଶାନ୍ତି~~ ଓ ମହାଦେଵ ଗ୍ରେଟ୍ ଶାନ୍ତି
ଛିତ୍ର ପାଞ୍ଚମ ନିର୍ମାଣ କରିବାରେ ଏବଂ ଯାଇବାରେ କିମ୍ବା ୧୫୦୦୨୬୦୮୮
ମୀଟର୍ ଉଚ୍ଚତାରେ ଅନୁଷ୍ଠାନିକ ଏବଂ (ବିଜ୍ଞାନିକ) Undisputed ଭାରତୀୟ ଉଚ୍ଚତାରେ
ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ଅନୁଷ୍ଠାନିକ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ପାଞ୍ଚମ ନିର୍ମାଣ କରିବାରେ କିମ୍ବା ୨୦୦୨୫୦୦ Km.
ଏବଂ ଯାଇବାରେ ୧୫୦ - ୪୦୦ Km.

ମିଳିବାରେ ଫ୍ରାନ୍କି ? କାହାକୁ ଗଲେ ପାଇଁ କଥିବାରେ ଓ ସମ୍ବନ୍ଧରେ,
ମାତ୍ରକୁଣ୍ଡା, ବାକୀରେମେତ୍ରେ ଓ ମିଳିବାରେ ଜାହମ ଆଜାକ
ଦେଖିବା,

from north to south (North to South crossing)

① सराफिया ट्रिम्प
देस नां प्रत्येक दिन ६००-१५०० रु.

② Fusiform Seminal — प्रिपारेटरी, फुसिफॉर्म
2000 - 3300.

୧) ହିନ୍ଦୁମୀ ହିନ୍ଦୁମୀ ଅଟ୍ଟ ପ୍ରକାଶ - ୮୦୮ ପର
ବାଲ୍ମୀକିନୀଙ୍କୁ, ପତ୍ରକଳେ, ଜୀବାଞ୍ଚି, ପତ୍ର ଛାତ୍ର, ପ୍ରକାଶକ୍ତି,
୨) ହିନ୍ଦୁମୀ ଅଟ୍ଟ ପ୍ରକାଶକ୍ତି

4) Tramee (ତ୍ରମେ) — ପିଲାରେ ଅନ୍ଧାରୀ
ଦୁଃଖ ହେଉଥିବା, ଆଶରେ କାହିଁବା ଏବଂ କାହିଁବାରେ,

ମିରାଲିକ ଓ ପିଲାଟିନେ କଣ୍ଠ ମେଧାତ୍ୱର
ଗାନ୍ଧୀ ଦୂର ବଲେ ।

ପିଲାଗନ୍ଧି -

ଗ୍ରାମୀନତା

ଶ୍ରୀମତୀ ପାତ୍ନୀ, କୁରୁତୀ

ବ୍ୟାପକ ଅନୁଷ୍ଠାନିକ ମହାଦେଶ

ଦୁଇଟି ପରି
କଥାମାତ୍ର

ମୁଦ୍ରଣ
M.P

ଅନୁଭବ କାମିଦି, ହୋଇଲା, ଏହିଏ

ବିଜ୍ଞାନୀ ପରିମାଣ, କ୍ଷମିତା, ଅଧିକ ଲାଗୁ, ଅଧିକ ପରିମାଣ ଏବଂ ଅଧିକ କ୍ଷମିତା

३८५ भवित्व

ବାନ୍ଦୁମୁଖ କିବିଧି

ପ୍ରାଚୀନ ମହାଦେଶକୁ - ପୂର୍ବ ମାର୍ଗରେ କୌଣସି ? 1350 Km.

କୌଣସି ଦେଖିଲେ ୧୫୦ - ୩୨୦ Km.

ବାନୀ ଜାନନ୍ତିରୁ ପାଇଚିଲୁଗୁଣ → ପ୍ରାଚୀନ ମାର୍ଗ ଅନୁର୍ଧିତ
ରାଜ୍ୟରେ ପାଇଚିଲୁଗୁଣ କାହାରେ ଉପରେ ଉପରେ ଉପରେ ଉପରେ
୧/କାହାରେ କାହାରେ କାହାରେ

ଅନ୍ତର୍ମାଳା କାହାରୁ → କୋଣାର୍କ ମହାଦେଶ
ଉପରେ ଉପରେ ଉପରେ

ପାଇବେଳା, କୋଣାର୍କ, ମହାଦେଶ. ③ ପରାମରଶ
ପୂର୍ବପାଇଚିଲୁଗୁଣ କାହାରୁ,

ବିଜ୍ଞାନିକୁ ପାଇଚିଲୁଗୁଣ → କୋଣାର୍କ (୨୬୩ ମୀ),
ପ୍ରେମଦାତା ବେଶ୍ୱର ପରାମରଶ (୫୮,

ପୂର୍ବପାଇଚିଲୁଗୁଣ ଉପରେ ଉପରେ → କାହାରୁ,

କୌଣସି ପାଇଚିଲୁଗୁଣ, କାହାରୁ, ③ କାହାରୁରେ
କାହାରୁ,

^{କାହାରୁ}
କୌଣସି - (କାହାରୁରେ)
୨୬୭୫ ମୀ.

ପୂର୍ବପାଇଚିଲୁଗୁଣ → କୋଣାର୍କ ମହାଦେଶ ବାନୀପାଇଚିଲୁଗୁଣ
କୌଣସି

ପୂର୍ବପାଇଚିଲୁଗୁଣ → ୧୫୦୦ Km., ପୂର୍ବପାଇଚିଲୁଗୁଣ କାହାରୁରେ
କାହାରୁରେ କାହାରୁରେ କାହାରୁରେ କାହାରୁରେ
କାହାରୁରେ, କାହାରୁରେ, କାହାରୁରେ, କାହାରୁରେ, କାହାରୁରେ

କୌଣସି କୌଣସି କୌଣସି କୌଣସି
କୌଣସି କୌଣସି କୌଣସି କୌଣସି କୌଣସି
କୌଣସି କୌଣସି କୌଣସି କୌଣସି କୌଣସି

ପ୍ରାଚୀନ କୌଣସି - 1600 Km. ପୂର୍ବପାଇଚିଲୁଗୁଣ

କାହାରୁରେ, କାହାରୁରେ କାହାରୁରେ କାହାରୁରେ

କାହାରୁରେ ③ କାହାରୁରେ କାହାରୁରେ କାହାରୁରେ

କୌଣସି କୌଣସି ① କାହାରୁରେ କାହାରୁରେ, କାହାରୁରେ,
କାହାରୁରେ କାହାରୁରେ.

କୌଣସି କୌଣସି କାହାରୁରେ, କାହାରୁରେ - କାହାରୁରେ କାହାରୁରେ
କାହାରୁରେ → କାହାରୁରେ

ପାଞ୍ଜିଙ୍ଗ ଓ କିମ୍ବାଲ ଅଶ୍ୱାନ୍ତି ଏହାରେ ଆଖିବିଛି,
ଥୁର " " " କଳାନ୍ତି " "

ବେଳାଳିକା ଦୈତ୍ୟଦୀର୍ଘ ବ୍ୟାକ୍ସନିକେ Basic waters

ବେଳ,

ଶ୍ରୀମତୀର୍ବଳ :-

ଏ ଏକାନ୍ତାଯାତରୀପ ଶ୍ରୀମତୀର୍ବଳ :-

ବେଳାଳିକା ନିରାପଦ୍ଧତି ଉପରେ ଏହାକୁ → କାହାର ପ୍ରକାର
ନିରାପଦ୍ଧତି ନାହିଁ ଏହାରେ କୁଣ୍ଡଳ ପଦାର୍ଥ, ଅନ୍ତରୁତି,
ବୋନାଲାମ୍ ଡୋକ୍ ପାର୍ଶ୍ଵର ବେଳାଳିକା । ୧୩ ମୁହଁ ବିଷ୍ଣୁ
କାର୍ଯ୍ୟ ।

ବେଳାଳିକା ନିରାପଦ୍ଧତି : ଲାହା, ବିଲାମବଦ୍ଧ
ବେଳାଳିକା ନିରାପଦ୍ଧତି କାର୍ଯ୍ୟ, ଏମାତ୍ର ଅରାଜକାରୀ
ବିଷ୍ଣୁ କାର୍ଯ୍ୟ ।

ବେଳାଳିକା (ପେଟୋ),

ବିଷ୍ଣୁ → କିମ୍ବାଲ କାର୍ଯ୍ୟ ଯିନିମାରେ ବିଷ୍ଣୁ ହେଉ
କିମ୍ବାଲ ହେଉଥିବା,

ଏଇ ଦୀରଙ୍ଘି → ବିଷ୍ଣୁ (ବିଷ୍ଣୁ)

କ୍ଲୋରାଲା (କ୍ଲୋରା)

କ୍ଲୋରାଲା

କ୍ଲୋରାଲା (କ୍ଲୋରା)

ବିଲାମବଦ୍ଧ

ଏଇ ବେଳାଳିକା ନିରାପଦ୍ଧତି ହେଉ, ଏହା ପାର୍ଶ୍ଵର ବେଳାଳିକା
ଅନୁକୂଳ କୌଣସି ।

ବେଳାଳିକା ବେଳାଳିକା ହେଉଥିବା

ସମ୍ଭାବନା → ବେଳାଳିକା ହେବାର ବେଳାଳିକା ନିରାପଦ୍ଧତି
ଦୀରଙ୍ଘି ହେବାର, ବ୍ୟାକ୍ସନିକ କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ
ବିଷ୍ଣୁର ହେବା ବେଳାଳିକା ହେବାର ହେବା । କାହାରିକି
କିମ୍ବାଲ ହେବା ବିଷ୍ଣୁ କାର୍ଯ୍ୟ ହେବା ।

ବେଳାଳିକା କାର୍ଯ୍ୟ ରାଜ୍ୟବିଭାଗ କାର୍ଯ୍ୟ
କାର୍ଯ୍ୟ, ବ୍ୟାକ୍ସନିକ କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ବେଳାଳିକା କାର୍ଯ୍ୟ ।

ପ୍ରିଯାମ ଦେଖିଲୁ କାହାରେ
କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା, କାହାରେ କାହାରେ
କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା ।

କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା
କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା ।

କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା
କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା ।

କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା
କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା ।

କୁମାର ଦେଖିଲେ ପେଣ୍ଟି → କନ୍ଧାଳୀ, ଗୋଟିଏ, ପ୍ରଦୀପ
ଗୋଟି, ରୁଡ଼ିଆଙ୍କ, ଚାନ୍ଦୀ

(ଶତାବ୍ଦୀ)

ଦୂରପିଲକେରୁ ପେଣ୍ଟି :- ହୀନେବାଣୀ ପ୍ରକଳ୍ପରେ ବିନାନ,
ବାହୁମାଣୀ ଦେଖିଲେ ଦୂରପିଲକେ ଦୂରପିଲକେ ରୁଡ଼ିଆଙ୍କ।
ଉତ୍ତରପିଲକେରୁ ପେଣ୍ଟି :- କୁମାର, ରୋହିଂ, ଚାନ୍ଦୀ

ବାନ୍ଦାରି :- କନ୍ଧାଳୀ - ଅନ୍ଧାରାରେ ଦୂରପିଲକେ ରୁଡ଼ିଆଙ୍କ (ଶତାବ୍ଦୀ)
ଲାଲି ଦୂରପିଲକେ ରୁଡ଼ିଆଙ୍କ, ଆନିଧିମ ବାନ୍ଦାରି ଚିତ୍ରପଥରେ
ଲାଲି ପାନୀ ପ୍ରକଳ୍ପରେ ମିଳିଲା ରୁଡ଼ିଆଙ୍କ, କେମାନେଇ ଲାଲି
ପ୍ରକଳ୍ପର, ଶୁଣିଦି ବାନ୍ଦାରି ବାହୁମାଣୀ ଦୂରପିଲକେ ରୁଡ଼ିଆଙ୍କ
କେମାନ ଲାଲି ନିର୍ମିତ ଦୂରପିଲକେ ରୁଡ଼ିଆଙ୍କ, ପାତାରୁ,

କୁମାରପଥର :- କୁମାରପଥର କନ୍ଧାଳୀର ଦେଖିଲେ ଦୂରପିଲକେ ରୁଡ଼ିଆଙ୍କ
ରାଜୋପା ମାତାରେ ଲାଲିରୁ, ଶୁଣିଦି, ପରମାଣୁମ, କୁମାର
ଚିତ୍ରପଥର ପ୍ରକଳ୍ପରେ ପ୍ରକଳ୍ପରୁ;

ପୁଣି :- କେମାନାରୁ ମେଳେ, ଦୂରପିଲକେ ରୁଡ଼ିଆଙ୍କ କାଳି
ଲାଲିରୁ।

କାହିଁ :- ବିନ୍ଦୁ ପାଠି ଦେଖିଲେ ଦୂରପିଲକେ ରୁଡ଼ିଆଙ୍କ ରାଜ୍ୟ ପିଲାକାରିରୁ
ଲାଲିରୁ।

ପରମାଣୁ - କେମାନାରୁ ଦେଖିଲେ ଦୂରପିଲକେ ରୁଡ଼ିଆଙ୍କ ପରମାଣୁ

କନ୍ଧାଳୀ - → ମଧ୍ୟବନର ଲାଟି ଦେଖିଲେ ଦୂରପିଲକେ ରୁଡ଼ିଆଙ୍କ
ବାନ୍ଦାରିମାନାରୁ ଲାଲିରୁ, କୁମାରି → କିମାରି,
ଫର୍ମାନ, ଈପ, କଟିଲ, ମାନ୍ଦ,

କେମାନାରୁ :- କନ୍ଧାଳୀ ଲାଟି ଦେଖିଲେ ଦୂରପିଲକେ ରୁଡ଼ିଆଙ୍କ କେମାନାରୁ
ମାତାରୁ, ଲାଲିରୁ, ମେଳେ ଚିତ୍ରପଥର ରୁଡ଼ିଆଙ୍କ (ଶତାବ୍ଦୀ)
(1465 Km), ସମୀକ୍ଷା, ଦୈନିକ୍ରମ, ପ୍ରକଳ୍ପରୁ, ଉତ୍ତରପିଲକେ, ମାନ୍ଦିଲା

କୁମାର - କନ୍ଧାଳୀରୁ ଦେଖିଲେ ଦୂରପିଲକେ ରୁଡ଼ିଆଙ୍କ କୁମାର
ଲାଲିରୁ, → କେମାନାରୁ → କେମାନାରୁ, କେମାନାରୁ, କେମାନାରୁ,
କୁମାରି, ପ୍ରକଳ୍ପରୁ, ପୁଣି,

লোকেঁ:- অসমিয়া মেঁকে ২৫শে ২৬শে, বাসন্ত মাহে
পড়ে, পিঠের মুদ্রণ এলাকাটি গুৱাখী হিল, মিমু, হিলকী, দেবী

নথোঁ:- কল্পনাল পর্যটন মেলা কুকুর ঘোক
২৫শে ২৬শে, ধূমৰ মেলা কুকুর পাড়ে,

* **গোপ্তিঁ:-** মহানগৰ পাঠ মেঁকে ২৫শে ২৬শে কালু
মেলা কুকুর পাড়ে, পুরু,

জুলাইঁ:- মাঝে কীভুত শুষ্মা প্রচ্ছে কুকুর

(-40°C).

শ. প্রক্ষেত্র শুষ্মা - বাধার পাঠ (৫০°C) মেলা

কেন্দ্ৰীয় শুষ্মা - চৰকুৰ পাঠ, ১০৮০

(কোছুর)

পুরু শুষ্মা - কুকুর পাঠ

মেলা মেলা - মুকুল পাঠ, (১০cm) শুষ্মা,

বুঁচে হৃষি শুষ্মা পাঠ Cost.

গোকুল অংশ শুষ্মা পাঠ

পুরু পাঠ - Coffee and Cappuccino

বন্দুলিঁ:- মেঁকে কুকুর পাঠ কুকুর পাঠ হুৰি

পুরু -> Moister tropican (কুকুর আলুটু)

একে চৰি পাঠ কুকুর পাঠ

a) Wet ever green - (কুকুর চৰকুৰ)

Western ghat, Andaman Nicobar,
North east region. (বিজেলবাৰা, Mango, পুৰু)

b) Semi ever green (western ghat),
Andaman Nicobar, Eastern Himalaya -

③ **Moist Deciduous.** (কুকুর পাঠ কুকুর)

North eastern Himalaya,
[P.S., জুল, পুৰু]

(d) Swamp (ମୋଟା ପନ୍ଦିତ / ଝାଡ଼ିକ).

→ ମେଲାହାର ନିକଣ୍ଠ, ଓ ଉଚ୍ଚମଧୁଳୀ, ପାଞ୍ଜାବ୍ ବାସିନ୍.

[ମାହୀନ, ମାତ୍ର, ଫୁଲୋକଣ୍ଡିକ୍ସନ୍]

(2) Dry Tropical (ଅନ୍ଧା ଜାଗାଟୀଯି),
ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟ ଏତାରୋଟି ହସ୍ତ

(a) Dry deciduous - (ଅନ୍ଧା ପାର୍କଟୀଯି)

All over India [ଏହା ଥୁର୍ମଧୂଳି କେବଳ ଏହା]

ପ୍ରାଚୀନ, ଓଦ୍‌ଦିନର ପରିବାରାଙ୍କ (less than 25 m), ଆମ୍ବାରୀ,
ମାତ୍ର, ପ୍ରାକେତିଖୀ,

(b) ଛାତ (କୋଟିର). [Black soil region]

10 m ଏତା କ୍ଷିତିଜାବ୍ଦୀ।

କୁରୁକ୍ଷେତ୍ର, କୁମର୍ବା (Caper), Sprige,

(c) Dry evergreen [ଅନ୍ଧା ଚିଠି ରୀତିୟ]

ଓପ୍ପାନ୍ତିର, କାର୍ପିକି, [flowers.]

(3) Sub-tropical [ପିନ୍ଧାଟୀଯି]

(a) Broadleaved - Western ghats, Silent valley

କିମ୍ବା, ବେଳିପାତା, ମାତ୍ର, ବେଳିପାତା,

(b) ମୁହଁନ୍ଦିଃ - Farsinir, Western, Central Himalaya,

ଚିତ୍ତି, କେ, ବେଳିପାତା, Sandal, ବେଳିପାତା,

(c) Dry evergreen :- ଶିଵାଲିକ, ମୁହଁନ୍ଦି, ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳ
1000 m, ଲେଖାର ଦ୍ୱାରା ହସ୍ତ ହୁଏ, 2000 m ପରିମାଣ,
ବେଳିପାତା, ବେଳିପାତା.

(4) Temperate region:- (ପାତିଲାଙ୍ଗୋନ୍ଦିକ).

(a) Wet :- ବନିପାତାରାମ ପ୍ରିୟ - North eastern
region,

କିମ୍ବା କିମ୍ବା.

Moist :- Western and Eastern himalaya.

Walnut, Brown Oak,

Dry :- পানুলি কিশোর - পিণ্ডিত [কুমাৰ, পুনৰ্বিদ্যা, চেতনা],

(5) Gymnosperm

(A) Moist :- বনজীড়ি, মেঝে গুড়াল উপরে
2900-3500 ml. (পুনৰ্বিদ্যা, পুষ্টিলো,
চান্দুজুন্দুবু)

(B) Dry :- বনজীড়ি, মেঝে গুড়াল উপরে,
এবং 3500 ml.
চান্দুজুন্দুবু.

(6) ম্যানচেস্টার :- Costal area. (হুদুক, পুরু),

মুগুড়ী,

4000-4900 ml স্থৰে পুনৰ্বিদ্যা
৩26 ml স্থৰ রয়ে।

Soil

→ At the foot of Himalaya - Podsol Soil ($\% \text{ of humus is maximum}$)

2. Desert Soil is known as Serosem. (পিণ্ডিত)

3. Soil of hill region is known as Podsol (humus is maximum).

Alluvial Soil → Rich is Potash. Poor is Potassium and nitrogen.

Rice, Wheat, Cotton এতে রয়ে,

Lod-erile Soil → eastern ghat and western ghat region.
Rich in silica. Poor in Potash and magnesium. Brownish and yellowish is colour due to presence of iron. Tea, coffee, Rubber etc.

Black Soil → Rich in calcium, Potassium. Poor in nitrogen. (tobacco and oil seed etc).

Red Soil → Poor in nitrogen, iron and phosphorous. Highly rich in iron. Tamil, Karnataka, MP region (Millet, tobacco, wheat etc).

Desert Soil → Contains 90-10 clay. Rich in nitrogen and phosphorous. Rich in phosphate and nitrate. Rajasthan, Punjab, Haryana, Gujarat region (Millet and barley etc).

Mountain Soil - At the foot of Himalaya
Rich in humus. Poor in potash and phosphorous tea, coffee, spices etc.

Organization and Head Quarters

- 1) Indian Agricultural Research Institute → New Delhi
- 2) Sanjay, Gandhi Medical Science Institute → Patna
- 3) National Biological Science Institute → Bangalore.
- 4) Indian Spice Research Institute → Calicut.
- 5) Central Silk Moth Research Institute → Mysore.

List OF National Parks

- 1) Anshi → Karnataka
- 2) Bandhabgarh - MP
- 3) Bandipur - Karnataka
- 4) Bannerghatta → "
5. Betla → Jharkhand.
6. Bhitor Konika → Orissa (crocodile)
7. Black Konika → Orissa. Buxa National park - Gujarat
8. Buxa ^{Bauxa} - West Bengal.
9. Campbell → Andaman and Nicobar.
10. Corbett ^{Corbett} - Uttarakhand.
11. Daichiglam - Jammu and Kashmir (wild Ass)
12. Dudhwa - UP
13. Fossil - M.P
14. Giralathia - Andaman and Nicobar
15. Gir - Gujarat (Asian Lion)
16. Gorumara - W.B
17. Govind Poshakihar - Uttarakhand
18. Marine National park - Gujarat (Gulf of Kutch)
19. Hemis National Park - J and K
20. Indira Gandhi Wild life Sanctuary - T.N.
21. Indravati - Chhattisgarh
22. Jaldapara - W.B.
23. Nantangki - Nagaland
24. Kanha - M.P
25. Kangerghati - Chhattisgarh.
26. Kaziranga - Assam
27. Kaikwalam Zoo - Manipur.
28. Keoladeo - Rajasthan
29. Madhav - M.P
30. Manas - Assam
31. Mollem - Goa

32. Mooling - Arunachal Pradesh
 33. Murien - Mizoram
 34. - Arunachal Pradesh
 35. - Assam
 36. Navegaon - Maharashtra
 37. NOK ^{NEK} Seth - Meghalaya
 38. Orang - Assam.
 39. Panna - Madhya Pradesh
 40. Pench → Maharashtra.
 41. Periyer - Kerala.
 42. Pinvalley - Himachal Pradesh
 43. Rajaji National Park
 44. Ranthambor - Rajasthan
 45. Saddle Peak - Andaman and Nicobar
 46. Selion Ali - Tamil Nadu
 47. Bonivally - Maharashtra
 48. Sariska - Rajasthan
 49. Simli Pal → Orissa
 50. Tadoba → Maharashtra.
 51. Balmiki national park - Bihar

Number of total National parks in India - 98 (104)

Man and Biosphere Convention - 1970, Ramsar Convention - 1997 (wet land), Rio Convention - 1992, Project Tiger - 1973, Crocodile project - 1975, Project Elephant - 1988.

Irrigation

1. National water Policy → 1987
2. Accelerated Irrigation Benefit Programme - 1996 - 97.
3. Maximum number of irrigated land is in India among the world - 47.1%.
4. Maximum % of irrigated land is in Punjab (81.1%)
5. Lowest % in Jharkhand, Bihar, Tripura (8.1%)
6. In West Bengal 46% land is under irrigation

→ Maximum Irrigation: - (a) Well - UP, Rajasthan,
Gujrat, Maharashtra - 380.

(b) Pond - Andhra pradesh,

Karnata, tamindnadu - 180.

(c) Canal - 40.

River Project

Subject

1. Bhakra nangal (518 m length, 226 m height) → Hosiarpur
Bhakra Nagal, Nagal hydral project,
4 Power House) near Govind Sagar.
2. Damodar valley Corporation - Tamluk, Barrackpore,
River Damodar, Durgapur, Kanner
3. Hirakud (480 m length) → River Mahanadi
4. Godavari (Ganga) (tributary of Krishna).
5. Maywarkshi → Musali
6. Nagarjun Sagar - Krishna.
7. Rajasthan, Basal project → Sutlej, Beas, Ravi
8. Chambal (Grandhi sagar, Rana pratap sagar,
Tahar) → River chambal.
9. Kakanpara - Tapti
10. UKai - Tapti
11. Puchomper - Godavari.
12. Shrigiri - Narmada.
13. Thin - Ravi
- * 14. Idukki - Periyar
15. Koyma - Koyma
16. Matatilla - Betwa (U.P.)
17. Tehri - Bhagirathi (U.P.)
18. Obra - Obra (U.P.)
19. Rihand - Rihand
20. Bhima - Krishna

21. Jai Kowari - Godavari
Ganga Dam - Mayurakshi

Agriculture

→ India ranks first in the production of

→ India ~~rank~~ second in the production -

→

Rice :- Gains yields 80%,
- 100-200 cm height.

Ayush :- June - Sep

Aman - April - July

Boro : Jan - March.

→ TRB, Tai Shong, Jaya, Ratna, TN, Bijoya,
Rasik, Rostami, Amulya, Govinda, Aditya.

→ Gains beginning in West-Bengal, per hectare
1st. Punjab.

→ Rice Research Institute - Cuttack.

Wheat → Gains yields 15%, 14°-19°C, 50-150 cm height.

HDR77, LOH416, HD2501, Raj 3077, Sonali KA,
Hira, Mo., Sonera 64, Kalyan 6mar, safed,
Larma.

→ GNP & Samast - UP, Per hectare → Punjab.

→ Wheat Research Institute - Rushya.

Jute - 25°C , 150 - 200 cm Rain
→ Gano & Sonoma Assam - WB
JRC 212, JRC 620

Cotton - $20 - 24^{\circ}\text{C}$ 50 - 100 cm rainfall.
→ BtB & Sonoma Panjab, 2nd Maharashtra,

Tea - $15 - 35^{\circ}\text{C}$, 200 - 2500 cm rainfall.
→ Gano & Sonoma Assam - Assam
→ Tea Board of India - 1995.

Coffee - First coffee cultivation - 1833.
→ $15 - 25^{\circ}\text{C}$, 175 - 225 cm rainfall.
→ Types of coffee cultivated in India -
Arabian and robusta.
→ First importation - Karnataka,
2nd → Kerala.
and Coffee Research Institute - Kasargod.

Sugarcane :- → $25^{\circ} - 27^{\circ}\text{C}$, 150 - 200 cm rainfall.
→ First UP, 2nd Maharashtra
→ Research Institute Lucknow.

Minerals :-

Gold - Karnataka - Kolar, Hassan, Mooty.
Andhra Pradesh - Anantapur.

Diamond → MP: Panna.

Andhra Pradesh : Anantapur.

Karnataka : → -

Uranium:- 202025 - Jadugoda
Rajasthan - Ajmer.

Thorium:- Kerala coast, Aravalli Range.

Manganese → Orissa: Mayurbhanj, Berhampur.

Maharashtra: Ratnagiri, Bhandara.

Karnataka: Belgaum, Chikmagalur - Durgapur.

Bauxite → Orissa: Kalahandi, Koraput,
Jharsuguda: Lohardaga, Netharkhad.

Copper → Rajasthan: Khetri
Jharkhand: Raxha, Masabani.

Mica → Jharkhand: Kodarma (1st in world).
Giridih

Bihar: Bhagalpur.

Andhra Pradesh: Nellore.

Coal → West Bengal: Raniganj.

Bihar: Jharia

Jharkhand: Bokaro, Giridih.

Tourmaline → Orissa: Sambalpur, Jharsuguda,
Jharsuguda: Singhbhum.

Chattisgarh: Dalli - Rayner.

Lead and Zinc → Rajasthan: Jarur / Zareban.

Andhra Pradesh - Kuddeppa.

Textile: Industrial production 14% 35 million
people are engaged (highest)

24.6% Foreign earning. 4% of G.D.P.

1st Modern Cotton Mill: 1818 (Calcutta)

1st Important Mill: 1854 [C. Dharav].

Total production highest: Maharashtra.

2nd general.

Jute:- Number of Jute Mill - 270.

1st Jute mill - 1855 (Roor).

National Jute policy - 2005.

1st Woolen mill 1876 (Kempur).

(2nd " 1881 (Dharianal, (Punjab))

Highest number of mill Punjab.

Silk - Type of Silk

silkworm, osra, tasar, muga, eris.

silkworm

osra

highest number of mill Karnataka.

Sugar Industry:- Number of mill 460.

UP, Bihar, Maharashtra.

1st factory 1840 (North Bihar).

Iron and Steel:-

Iron ore: Cooking Coal: Lime stone.

4 : 2 : 1

Per Capita Consumption / Annum. → 32 Kg.

1st Modern unit - 833. (Porto Novo, Tamilnadu)

TISCO:- 1907

Cole: → কোলাই, বানানিয়াজ্ব.

Iron Ore → শাক্তিকার্টিং নাম্ভু - পুরি, পিঠুড়ান, শুভমহিলা

Manganese → কেওবেস্টু,

Limestone → পুরুষ গঁথ

Dolomite → "

Water :— পুরুষ চুরুখাটু গুলি.

TISCO:- (1937)

Number of Plant — 3
কুলাই, দীক্ষণু, বানানিয়াজ্ব. (2)

Iron Ore → পুরা, মাধুবত্তেজ্ব, পুরুষ

Power → DVC.

Cole → কোলাইজ্ব.

*
পুরুষ কোলাইঃ — এ প্রক্রিয়ানীয় ইন্ডিসেশন 1951 এ স্থাপিত হয়ে।
Cole — কোলাই (Creeps Demag).

Iron Ore — পুরুষ

Power — দীক্ষণু

Dolomite → বচনোপাই,

Limestone → পুরুষ গঁথ

Water → পুরুষ

পুরুষ প্রক্রিয়াঃ — 1962 (Project Started), with the help of U.K.

Iron Ore :- কোলাই

Cole — কোলাই

Limestone → পুরুষ গঁথ

Dolomite → "

Mg → গোপনীয়,

পুরুষ → 1972 (with the help of USSR)

Iron Ore — পুরুষ

Cole → কোলাই

Limestone — পুরুষ

आर्थिक:- 1982, अंकुर इंडस्ट्रीज रायगढ़मा,

इंडियन इंडस्ट्रीज निगम:- 1982,

Aluminum:-

aluminium Corporation of India - 1937

J. K. Nagar.

INDAIL :- 1943

BALCO :- 1965, MP.

MALCO :- 1965,

NALCO :- 1981

Paper Industry:-

1st factory → 1816

2nd factory - 1832

3rd factory - 1870 (Royal Bengal paper Mill)
Ballygunge.

1st News print → 1955 (M.P.).

2nd → 1981

per capita paper consumption → 3 kg.

Drugs:- 1st public sector unit - 1961, झारखण्ड
Hindustan Antibiotic Ltd → 1954 Maharashtra

Auto Mobile:- general Motors → 1928 (Mumbai)
Ford → 1930

Cycle:- 1st factory 1940 (Mumbai).

Ford

Fertilizer:-

- 1st Super phospel factory - कालीगढ़.
- b' Fertilizer Corporation of India - फिल्स (1951)
- 1st private

Orissa	जुमिना (Jumina)
Gangaram	खराकली
Bihar	बाराबंद
बंगलुरू	सोनिया
हिमाचल	वर्षावत
कर्नाटक	प्रसादपुरा
हरयाणा	झुजिया
उत्तराखण्ड	उत्तराखण्ड
गोपेश्वर	गोपेश्वर
* असम	वर्षाल
असमिका	देखभागी (অসমীকা).
श्रीनगर	পরামুখ
झारखंड	গোল্পি
छत्तीसगढ़	কাটোরী
दिल्ली	বিলু
Mysore	কুমাৰ

বিহু মুসলিম:-

Site	Place
Ramnagar	গুৱাখ (Monastery. (highest)).
Ajanta	গুৱাখ (গুহাখণ্ড).
শিল্পকলা	Mumbai
বৈলু	গুৱাখ
গুৱাখ মন্দির	গুৱাখ
গুৱাখ মন্দির (নেহেয় পরিষারে গুৱাখ)	গুৱাখ
বিহু মন্দির (গুৱাখ in memory of Rabia Durani)	গুৱাখ
গুৱাখ মন্দির (গুৱাখের মন্দির)	Delhi

आंतरिक दूर

first India movement started)

ब्रह्मपुर (कल्पनाली वर्षा बाटुल) — असमी Delhi

गिजी श्री कामदुर्ग (वर्णनाली असमी) — "

कामदुर्ग (बोडफ़े)

Delhi

बिहार देव (क्षेत्रफल ताढ़)

"

दामोदर असमी

Assam (Bodo)

बिजुपार (भोजपुर असमी) Delhi

दिनांकार देव

Mountabu (अग्रदुर्ग)

श्रुतवार

Aduman Breez

श्रुतप्रदेव

मानवी असमी

श्रुतप्रदेव

बिहारी

श्रुतप्रदेव

डेल लेन

काजीकाली असमी,

सीनाली असमी

काजीकाली

* शार असमी

काजीकाली

देव असमी

काजीकाली

सारांस असमी

काजीकाली

सारांस असमी

काजीकाली

सारांस असमी

काजीकाली

सारांस असमी

काजीकाली

Tribes:-

Abhors

State

Assam

• अद्धरी, गोज

Assam

गोमांस निया, ब्रह्मपुर

Assam असम

द्येव, फिल

(MP)

मीरा, भोज

MP,

उत्तराखण्ड

उत्तराखण्ड

कास

उत्तराखण्ड,

कास

M.P.

* बास

U.P.

बास

U.P.

* बास

U.P.

बास

U.P.

बास

Tamilnadu

ବୁନ୍ଦି	ମାଲିକ୍	ତର୍ପଣ
ଅଭିଭାବ	ଗୋଟିଏ	ତର୍ପଣ
କୁଳାଳ	ଗୋଟିଏ	(Tropic + tropic) indus
ବିଭିତ୍ତି	ଗୋଟିଏ	
କାହାରା	ଗୋଟିଏ	
କୁଣ୍ଡା	ଗୋଟିଏ	(Tropid + tropic) orient
କୁଣ୍ଡା	ଗୋଟିଏ	(Tropid + tropic) orient
କୁଣ୍ଡା	ଗୋଟିଏ	M. P. (two more plies) walsperg
କୁଣ୍ଡା, ବିଭିତ୍ତି	ଗୋଟିଏ	Andaman & Nicobar (Trop)
ଆମାରା	W.B	
ଶ୍ରୀମଦ୍	ଗୋଟିଏ	
ଦିଲ୍ଲି	ଗୋଟିଏ	II
କୁଣ୍ଡା	ଗୋଟିଏ	Orissa
କୁଣ୍ଡା	ଗୋଟିଏ	Orissa
କୁଣ୍ଡା	ଗୋଟିଏ	Orissa

Range

5mt

ওঁ পদ্মলোক

ପିଲାର୍ମୀ

Nilanjali

Programme

କେବଳ ଅନ୍ଧାରା

ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ

ବ୍ୟାକ୍ ପରିଚୟ

ମେଘଦ

highest peak

ନାମଶ୍ରୀକ

ମାତ୍ରାଙ୍କ ପ୍ରକଟି

ବାନ୍ଦୁଲୁ

ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ

ગ્રંથાનુભૂતિ,

ज्ञान पराम

ଓର୍ବନ୍ଦିକା

গুরুত্ব

பின்னால்

ପ୍ରକାଶ କରୁଥିଲୁଗୁ R₂.

Undisputed Indian → mirrors, (supposed)

Point :- (যথেষ্ট)

ଦେବତାର ମୋଟ ସଂଖ୍ୟା ଅନୁପରେ 12. (East cost - 6
West II - 6)

West Coast

- Kandla (SEJ) एस इजै टेक्स अडाना)
- Mumbai (busiest, biggest)
- Jawharlal Nehru (1st & growing) (प्रथम उत्तम भुट्ट)
- Daman (largest port)
- Mangalore (Mainly iron ore export)
- Goa (Natural harbor)

East Coast

- Berhampur - 2nd largest
- Pipli (export raw iron)
- Visakhapatnam (Deepest port)
- Chittagong (oldest)
- Ennore (Latest, Most modern)
- Tuticorin (Southern most)

WORLD GEOGRAPHY

জ্যোতির পৃষ্ঠার বৃত্ত বৃত্ত (Diameter) = 1170 Crore Km.
 (বেনামুক্ত ক্ষেত্রে ৩ ঘণ্টার কালীন দিকে ঘোড়া, (Anti clockwise)
 উত্তর শব্দশব্দ ঘোড়া (west to east) (পূর্ব থেকে পশ্চিম)

মেলানে জ্যোতিঃগ্রহ Milky Way galaxy এ গ্রেটার,
 মেলানে বাণিজ্যিক galaxy Andromeda nebula.

Sun :- জ্যুর্মুর পরিসরে বর্ণিতে বেঁশাকে বলে photo sphere.

→ প্রথম বাহুবৃত্ত বেঁশাকে বলে Chromo Sphere.

→ জ্যুর্মুর আবরণে খন্ড মে বেঁশা দিয়ে উৎ তাকে CORONA.

⇒ জ্যুর অধিকার Hydrogen দিয়ে তৈরি,

⇒ প্রতি Sec ধৈ 600 million ton H₂ পরিষ্কার হয় হিসেবে,

⇒ ক্ষেত্র 285 Km/sec। এ পৃষ্ঠারে

প্রতি বছরে মাত্রাতে বেঁশিকে পৃষ্ঠার জ্যুর্মুর অভিযান প্রায় 224 million year। এটক বলে cosmic year.

জ্যুর পৃষ্ঠার ঘোড়ে ৪ লক্ষ পুরু রক্ষা,

জ্যুর উচ্চতা 6000°C

জ্যুর ইলেক্ট্রোভেলুন হাতুর 26.5% পিলিয়ান, ($\frac{1}{2}$ মাত্র 10%)

দ্বিতীয় ঘোড়ে জ্যুর্মুর পাও দূরত্ব 15 ক্রান্তি Km.

জ্যুর বৃত্ত 1371980 Km.

জ্যুর অভিযান প্রায় 88 দিন
 প্রতি ক্ষেত্র অব ঘোড়ে ফেরি,

ইপচার নেই,

মঙ্গল (Mercury) :- জ্যুরের অবস্থাকে বাণিজ্য পুরু।

জ্যুরের অবস্থাকে বাণিজ্য ক্ষেত্রে জ্যুর অভিযান ৪৪ দিন

প্রতি ক্ষেত্র অব ঘোড়ে ফেরি,

ইপচার নেই,

জ্যুর (Venus) :- দ্বিতীয় সব ঘোড়ে কাঠের পুরু।

তার ঘোড়ে ভাবন পুরু

অবস্থানে ঘোড়ের প্রাপ্তিশৰ্ম ফেরি-

জ্যুরের প্রাপ্তিশৰ্ম ক্ষেত্রে 224.7 দিন মাত্র প্রাপ্তা,

জ্যুর প্রাপ্তিশৰ্ম ফেরি।

মেরুদণ্ড (MARS) :- → এর আব দেখা নয় Red planet.

→ শূচি পৃষ্ঠার → মেজেন, পিটসবার্গ,

→ জুড়ে প্রদীপ্তির বর্ণে ১৯৭৬ খ্রিস্টাব্দে,

জুপিটার (JUPITER) :- → দূর ঘোকে রং আছে-

→ পৃথিবী ঘোকে ১১ গুণ বড়,

→ কচাউ প্রাচীর ঘোকে ১.৫ গুণ বড়, এবং
→ ১৬ টি পৌত্র,

→ পুরোগাম, অ্যালিমেন্ট, প্রোগ্রাম্পিসি (

↓
পৃষ্ঠি কর ঘোকে রং পৌত্র,

→ জুড়ে প্রদীপ্তির বর্ণে ১২ বর্ষে ঘোকে,

শনি (SATURN) :- → 2nd Largest planet.

→ 22 টি পৌত্র,

→ ঘোকে রং পৌত্র পিঙ্কটিন

→ জুড়ে প্রদীপ্তির বর্ণে ৩০ গুণ বড়, এবং

* Lowest density (ভূলোভাজার ঘোকে),

ইউরোপিয়াস :- → এর পাঁচটি ring রয়েছে,

→ 1781 আরে ইউরোপিয়াস Discover করেন,

→ এর 12 টি পৌত্র,

* পিঙ্কটিন, অ্যালিমেন্ট, প্রোগ্রাম্পিসি

→ জুড়ে প্রদীপ্তির বর্ণে কচাউ ঘোকে ৪৪ years.

কেপ্টন :- → এর তেওটির পৌত্র প্রকল্পের প্রকল্প কেপ্টন

→ জুড়ে প্রদীপ্তির বর্ণে ১৬৫ গুণ বড়, এবং

→ পৃষ্ঠি করে আহ.গামে পরিপূর্ণ,

শেরন :- → এর তেওটির পৌত্র শেরন.

Moon:- → ପ୍ରାତିମହିନୀ ଆଜାଦେ ୧.୩ Sec ଲଗ୍ବେ,
 → ଏହି ହାରିବିଟି କରନ୍ତାମୁଣ୍ଡ କୁପାତ୍ର,
 → ତଥା ହାରିବିଟିରେ ଅନ୍ତରିକ୍ଷ ସମ୍ପର୍କ ହେଉ ୨୭ ଦିନ ୭ hours ୪୩ min
 ୧୧.୪୯ Sec.

କ୍ଷେତ୍ର (CIMET) :- ପୋଖରୀରେ ମୌନଯତ୍ତାରେ ଏଥିଲା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟାପାର ହୁଏଛି;
କ୍ଷେତ୍ରରେ କ୍ଷେତ୍ରରେ :- ନବ୍ୟତା, ଚାରି ଦେଶ ରାଜ୍ୟ
1986 ଆବେଦନ ଦେଇଛନ୍ତି ।
ପୋଖରୀ ପୈଲାଫିଯୋଲେଟ୍ସ୍ → ବ୍ୟାଲି, ଫିଲାଲୋ, ଚାରିତାଳ

ज़मीन Earth:- ज़मीन का स्तर - पृथ्वी

- ① CRUST - 30-35 Km.
- ② MANTLE → 2500 Km.
- ③ OUTER CORE - 2100 Km.
- ④ INNER CORE - 1370 Km.

ପ୍ରାଚୀନ ବ୍ୟାଜ \rightarrow 12% 34 km.

ପାନ୍ଦିଟି → 400-45 Km.

ପିଲାତ୍ତରେଖାରୁ ଦୂର୍ମାଣ' - 637 Km.

ଅୟିରୁ ପ୍ରାଦୀତିନ ବନ୍ଦୁଗୁଡ଼ିକ ଆମ୍ବା ଲାଗେ । ୩୬୫ ଦିନ

S'wab'r 48 Min 45.51 Sec.

→ ଲୁହାରୀଟେ ୨ ଏବଂ ପରିମାଣ ୫୬.୫୦୧

ପ୍ରତିଶୀଳି: ଉଚ୍ଚ ୫୬୭୯ × 10¹⁸ ଘନ [କଟାକେଲିମ ଲୋପଥ୍ର]

ଶ୍ରୀମତୀ ପ୍ରମିଲାଦେବୀ ମାତ୍ରମୁଖରେ ରୂପ ନିତ

brie observed 1236 (mm) - 21 Feb 92

ମୁଦ୍ରଣ ॥ → 22 Dec.

କେବଳ ଲୋକ ତିନି ଦିନ ଶମ୍ଭବ - 21 Dec

୨୧ ମେ ମୁଁ ୧୨୩ Sep ଦିନ ଶୁରୁ ଅମ୍ବାହାରୀ,

-একে Equinox বলে। $\odot P$ - : (ব্রিটিশ এসোসিয়েশন অফ প্রেসের স্বত্ত্বাধিকারী)

दूरी किलोमीटर दूरी 1700 Km / hour.

চুক্কালা বেগ ১৫৩০ km/h.

N_2 → ප්‍රමිතී ०, රුපු ප්‍රදේ බෝම් මලක් → ७४.०९% M

Air pressure $\rightarrow 1033.6 \text{ gm/cm}^2$

ପ୍ରତି କମ୍ପ୍ୟୁଟର ଓଡ଼ିଆ = ୧.୩ ଲାଖ.

Surveys:- 150 km. 0-15 Km.

ପ୍ରତିକାଳିକ ନିଯମଗୀର୍ଦ୍ଦୁ → 15-50 - [ଏହି ଟାଙ୍କରେ ପ୍ରତିକାଳିକ ଉତ୍ସନ୍ଧିତ ନିଯମଗୀର୍ଦ୍ଦୁ
ରୁଦ୍ଧ],

Características - 50-80 Km.

କୋଟନିଯୁକ୍ତତା - 60-400 Km. [କେତେ ଦେଖି ପରିମାଣ ହୁଏ]
ବ୍ୟବସାୟକର୍ତ୍ତା ଅନୁକୂଳିତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ଵୟରେ
ସବେ, $(\text{item } @ 100^{\circ}\text{C})$

ଆମ୍ବିନିମୁହଁ → ପ୍ରତି ମେଟା ବେଳାଟକ ପ୍ରତାଙ୍ଗିମ୍ବାସ୍ତବ ରାଜ୍ୟ
400 - 64000 Km

Wind :- ଏହି ନିମ ଅଳ୍ପ,

Trade wind.

i) fair-fair (Regular): - ~~means trade wind~~

2) सूखः (occasional) :- Monsoon.

③ अवश्यकतावाली (Changeable):- cyclone cyclone.

→ Retried wind:- 5° - 30° N and S lati রেট্রিএড
বিন্দুসমূহ পিকে প্রকারিত হয়

২) পশ্চিমাংশ বাতা (westerly wind) :- এই বাতার কারণে প্রত্যাখ্যান

240° SW / Anti-trade wind.

$40^{\circ} - 50^{\circ}$ ৩৫ মেগাওয়াটকে বেছে প্রতি মণিপাঞ্জন্ম
(Roaring Forties)

50° ମଧ୍ୟ ଏକାନ୍ତରିମାଂଶକେ ରଖି ferocious fifty.

3) देश वात (Polar wind) :- 90° से बीचे $66\frac{1}{2}^\circ$ N and South गोलार्ध.

4) Cyclone:- કોણ્ણુંચી સૂર્ય, \rightarrow high pressure એવે low pressure.

ચીની સૂર્ય \rightarrow ચીન સાથે China Sea.

દ્વારાદ્વારાન \rightarrow બાંગ્લાદેશીન સાથે Sea.

Cyclone \rightarrow ગ્રેનાડાન માટે સાહુનાનાનાન,

Mediterranean

5) ચેલેન્જ \rightarrow Mediterranean region.

દ્વારાદ્વારાન - હિ. પા. ગ્રેનાડાન.

Local Wind

wind	Type	Place
ફોન	સ્ટેટ્ઝ વિધા	Rocky
Fohn		Southern part of ગ્રેનાડાન
Sinoco	Hot and humid	અન્ધારા દ્વારા ખૂબ છુંગી-માંદદારી નિયમ,
ફોન		અન્ધારા દ્વારા ઓળાનીની
શાકાન્દુર		West of ગ્રેનાડાન
ચોર	Cold and Dry	દ્વારાદ્વારાન - હાંગાન
ફોન્ટિન	Very Cold	ચીની અંગ્રેજી
ફોન	Cold and dry	ગ્રેનાડાન
ફોન	ચાર્ન રોક્સ	ચોરન,
ફોન		ફિલ્પિન્સ
ફોન્ટિન	Hot	સેન્ટ, પોર્ટ
ફોન્ટિન	Hot	ગ્રેનાડાન
ફોન	Hot and Dry	બાળાનાન્ડ,
ફોન	Very Cold	N. ગ્રેનાડાન

মোড়ঃ -

- ভৌগোলিক মোড়ঃ -
- 1) প্রিন্সিপাইল \rightarrow Marie's spines
 - 2) আবেগ প্রক্ষেপণ \rightarrow a Malerai
 - 3) আরো প্রক্ষেপণ \rightarrow

Middle স্টেশন মোড়ঃ -

- 1) ভেসের প্রক্ষেপণ
- 2) ভেসের প্রক্ষেপণ

- বিশুদ্ধ স্টেশন মোড়ঃ -
- 1) স্থোর প্রক্ষেপণ \rightarrow Rough bumpy place
 - 2) প্রক্ষেপণ \rightarrow
 - 3) প্রিন্সিপাইল \rightarrow
 - * 4) বিশুদ্ধ পানিম \rightarrow Highest Rainfall area
 - 5) প্রিন্সিপাইল \rightarrow
 - 6) বিশুদ্ধ প্রক্ষেপণ \rightarrow

Temperature :- 3 m/s km/sec বেজে One side দ্বিতীয়
ভাগে, একে Insolation.

Albedo.

মুক্তির অন্তর 5%,
(Horrid) 1) উত্তর শৈলি : $23\frac{1}{2}^{\circ}$ North and South latitude
 $53^{\circ} 22' 37''$ $27^{\circ} 0'$.

2) North and South temperated zone :-

$23\frac{1}{2}^{\circ}$ - $66\frac{1}{2}^{\circ}$ N and S, 4800 km.

avg tem - 27° - 0°

3) North and South Frigid zone :-

$66\frac{1}{2}^{\circ}$ - 90° N and S Gross area,

$53^{\circ} 22' 37''$ 0° একে রাখ

દ્વારા દ્વારા દ્વારા :- -
→ નિરૂપિત નિમ્ન પ્રાણીઓ (Equatorial Low pressure zone)
Or અનુભૂતિ \rightarrow 5° - 10° N and South Latitude.
જથું અનુભૂતિ Intertropical Convergence.

2) Tropical high pressure belt :-

25° છેદ 30° N and South Latitude.
અનુભૂતિ અનુભૂતિ અનુભૂતિ અનુભૂતિ

3) Low pressure belt of Sub polar region.

65° - 70° S and N - S lati

4) High pressure belt of Polar region :-

90° વિશેરે એન્ટિનોરિયલ અનુભૂતિ

-ફાસ્ટર (Rock) :-

① ગ્રેન્યુલિન (Igneous) - રૂપાંતર અનુભૂતિ, કુદ્દાંદાં
a. Extrusive (બહુદૂરી) \rightarrow સ્ટ્રોમ્પ (ફિલ્મ)

b) Intrusive (અનુભૂતિ) \rightarrow ગ્રેન્યુલિન

કૃત્તમાનાના અનુભૂતિ અનુભૂતિ અનુભૂતિ

a. લોહિત \rightarrow ક્રાનિક,

b. અધ્યાત્મિક \rightarrow રિસાર્ટ

c. અનુભૂતિ \rightarrow અનુભૂતિ,

d. અનુભૂતિ \rightarrow ગોંડ ગોંડ (ultrabasic).

સ્પર્મિન્ટરી (Sedimentary)

સ્પર્મિન્ટરી અનુભૂતિ અનુભૂતિ

અનુભૂતિ અનુભૂતિ \rightarrow સ્પર્મિન્ટરી, ક્રાનિક, ક્રાનિક, ક્રાનિક

b. Chemical \rightarrow કોરિન્ટ, કોરિન્ટ, કોરિન્ટ, કોરિન્ટ

c. Fossil

ଭାରତୀୟ ପ୍ରକାଶକ ମେଟାମୋରଫିସ୍

ପ୍ରକାଶକ ମେଟାମୋରଫିସ୍

- a. ପ୍ରକାଶକ (Plastic) → ମୋରି,
- b. ଅପ୍ରକାଶକ (Aplastic) → ପରମାଣୁ,

ମେଟାମୋରଫିସ୍ Metamorphic :-

ଶରୀରିକ → ଫିରି → ବିନାହୀନ → ଫିରି.

ବେଳେଇଁ → ଧରିଲେଖିତ → ଜୀବିତମାତ୍ର

ଚାରେମାନୀୟ → ଚାରେମାନୀୟ,

ଲିମ୍‌ସ୍ଟୋନ୍ (Lime Stone) → ଅର୍ଦ୍ଧମାନୀୟ

କାର୍ବନ୍‌ମାନୀୟ → ମୋରି,

ଏକାଳୀ → ଅର୍ଦ୍ଧ Amphibolite

ଫିରି → ମୋରି.

Highest peak of the Continent.

ଓରିନ୍ଗିନ୍

→

ମୋରି ଫିରିମାନୀୟ (ଭାରତାବାଦୀ)

ଭାରତ

→

ପାତ୍ରମାନ୍ (ଭାରତ ଭକ୍ତି)

ଇଉରୋପ୍ (Europe) →

Mt. Elbrus (Russia)

N. America

→

Mt. Mckinley (ଆମ୍ରିକା)

S. America

→

ଭାରତ ମେଲାନ୍ (ଚିଲ ଆଞ୍ଚଳିକ)

ଓରିନ୍ଗିନ୍

→

Mt. କାନ୍ସିକୁର୍କୋ (କାନ୍ସିକୁର୍କୋ) [New South

ଓରିନ୍ଗିନ୍ଗିବାଟା

→

ଭିନ୍ଦାମ ଘର୍ମିଯାର୍

Mountain → 1000M.ରେ ହରମୀ, ପାଥ୍ର କାରାମାର୍

ଅଧିକ

Highest

Ranges

1. foldet Mountain → ହିମକାଂଠ, ଓରାର୍, ପାତ୍ର, ଓରିନ୍ଗି

2. Block Mountain → ବିରମି, ମାଟପୁର୍, ପାତ୍ର (ଆମ୍ରିକା)

ପାତ୍ର ମହାଦେଶ (ଭାରତ)

Voleanic Mountain

3. ବୋଲ୍ଯୁମ୍ ପାତ୍ର : - ପୁଣ୍ଡିମା, ରାଜମହାନ୍ଦିଶ, ଚିତ୍ରପଟ୍ଟି (ଭାରତ)

ମୁଣ୍ଡ ପରିଧିରେ ଥିଲେ → ଅଛି

ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଲେଖା ଥିଲେ → ତିଳ

* କୁଣ୍ଡଳିକା ଏକା ଥିଲେ → ଅନୁରାଧିତ୍ୱ

ଅନୁରାଧିତ୍ୱ : - ଗୋଟିଏ, ମିଥ୍ୟା ହେଉ, ଡ୍ରାଙ୍କଲିଚ୍ୟାନ,

ଜାଲଦ୍ଵିତୀୟ : - More than 300 m, Flat

types:-

1. ଦ୍ୱାରା ବେଳିତି : - (Inter mountain) - ଉଚ୍ଚ ପ୍ରାନ୍ତରେ (Largest)
ପ୍ରାନ୍ତରେ ଆଶ୍ରିତ,

2. Dissected plateau → ଅନ୍ତର୍ଭାବ,

3. ପାନ୍ଦା ପ୍ରାନ୍ତରେ → ନିରାପଦବ୍ୟାପକ ଜାଲଦ୍ଵିତୀୟ,

4. ମହାଦେଶୀୟ (continental) ^{silid} → ସମ୍ପର୍କବ୍ୟବର ନିରାପଦ,
ବାନାନିବ୍ୟବର ନିରାପଦ

5. ରଫ୍ରେଣ୍ଡ → ଶ୍ରେଷ୍ଠଦ୍ଵିତୀୟ

6. ଟେବଲିଫର୍ମଟର୍ମାର୍କ (Table shaped) → ଫର୍ମଲିଫର୍ମାର୍କ (Barren),

7. Four's Tintale → ଫର୍ମାର୍କ (Barren)

8. Fold Block → ରକ୍ତରାମ (ଅନ୍ତର୍ଭାବ) *

residual

9. ଅନ୍ତର୍ଭାବ → Central massive (ଅନ୍ତର୍ଭାବ) ରକ୍ତରାମ (USA)

-କିମ୍ବାହେ ଅଧିକଃ-

Formation → ছান্দোলা, সাঁক, শিল্প, Parbatpur Peak (পর্বতপুর চূড়া),
U shaped valley (বিচৰুক্ত), মুন্ডু পাহাড়গুলি,
~~Rosches Mountain~~, কেঁচু, crag, tail, মুন্ডু

ଦେପୋଜ୍ଯ ରତ୍ନାପ୍ : - (Depository)

ମାଟେନ, ବେଳ, ପ୍ରିଣ୍ଟିଲ, es kar, Pratik, ଏବଂ
କୋଡ଼ିଲ, Out washplain.

Wind:-

ପ୍ରସ୍ତରିକା :-

ପ୍ରକାଶକ୍ଷେତ୍ର (ବିଜୁଳିକା), ଅନୁକାଳୀନ (ଆମ୍ବଲ୍) ଦ୍ୱାରା, ଶୁଣ୍ଡରୀ, Gowda (ଆମ୍ବଲ୍), ଶ୍ରୀଚନ୍ଦ୍ର (କମ୍ପ୍ୟୁଟର୍)

ଦୋଷରେ ଶକ୍ତିରେ କାହାର କାନ୍ଦିଲିକେ Dhanian
କଣେ, (half moon)

Paroxysmo de sensibilidad Rodonssen,

~~latest~~ Gangwar. Warfar. USA ~~GO~~ TAN

adobe, ~~or~~ no. 2280 at Limon.

ବ୍ୟାକରି ଏଥି ଦେଖିଲୁ ଓହ ଓରିଆ USA ଦେଖିଲୁ ଏଥିରେ ପାଇଁ (player)
ନ ନ ନ ନ ନ ଓରିଆ ନ → shorts
(Player) ବୋଲ୍‌ଡାର୍ ନ → Bolson.

ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଫର୍ମାନ କରିବାକୁ ପାଇଁ

Name	Connection	Country
Aswan (1869) Barbar - 15 - Suez Canal	Mediterranean and Red Sea	Egypt

পালনা

গোলাপিকা প্রস্তর
প্রক্রিয়া

প্রক্রিয়া

58 Km, 500 ft, 1914,

Nationalized by ওয়ার্স
in 2000

জনসেবক প্রক্রিয়া

প্রক্রিয়া

মুক্ত প্রক্রিয়া

মুক্ত

Kiel

98 Km, 40 ft.

1895

মুক্ত

Song Canal:
Longest 1776 Km.

চৰি - hebei

প্র.

* Gourapum

Gormfjör - রাজগুহী দেশ

Russia.

* Erie

Gormfjör - রাজগুহী দেশ

USA

Leeds

Leeds → Liverpool

England.

Gota

গোলাপিকা প্রক্রিয়া

Sweden.

England

England

Wayland

Canada

Canada.

Water falls

Water falls

Country

height

গুড়ো

979. ml

গুড়ো

948 ml

3 sisters

914 ml.

Alonpuna

USA

(Perfect) 900 ml

Gumbilla

USA

896 ml.

গুড়ো

60692 ml

610 ml.

Great smoky

smoky

488 ml.

গুড়ো

USA

707 ml.

Bruessen

Ø Norway

698 ml.

STRAITS (স্ট্ৰেট) of the world.

State	Country	Sea
দক্ষিণ অমেরিকা	India-Sri Lanka	Bay of Bengal
* মালয়েশীয়া সমূহ	বাংলাদেশ-ভারত বাংলাদেশ সমূহ	Arabian Sea.
প্রিন্সেস ইন্ডিয়া	Spain and Africa	Sp. Sea, Bay of Bengal
For Florida	Florida, ফ্লোরিডা	→ Caribbean Sea & Bay of Mexico
বাতুকেবু	অধিগৃহ বিহু, European বিহু	→ Black Sea, Mediterranean Sea.
বার্নিং স্ট্রেট	গ্রন্ট চেফার	→ Arctic Ocean, Bering Ocean.
গ্রেট	আন্ধারিক দ্বৰা বিহু	→ অসম, গুৱাহাটী সাপ্তোনা সেচু
দ্বৰা	ওন্টারি সেচু	—
Bass	ওন্টারি - কেপড়া অসমিয়া	—
Torner	ওন্টারি, ওন্টারি রে সেচু	—
মুকু	পূর্ব, পূর্ব	→ পূর্ব সেচু, Bay of Bengal.
* Bub-2 - সেচু	E.M.N → গ্রেট	—
জ্বর	ওহাম, উচাম	অসমিয়া (Gulf)
* দারু	অসম, কেপড়া	—
* দ্বৰা	অসম, কেপড়া	—
পূর্ব এশিয়া সমূহ	England-France	34 Km, Busiest sea way).
জ্বর	বিশেষ জ্বর Mainland Canada	Mainland Canada- Labrador

Recently Broken Country:-

* USSR :- 1991 Number of Country - 15

उत्तरी अमेरिका - संघर्ष (Capital/प्रशासन)

वृत्तिशील → वर्षभूमि

शैक्षण → बिहार

* बाल्टियन → बोहेमिया

बाल्टियन → ओडिशा

द्वादश राज्य → Minsk.

बाल्टियन → राज्य, (अस्ट्रेलिया के साथ)

बाल्टियन → TBilisi (აზერბაიჯან).

* Moldavia → चिरिनेस किसिनेर.

बाल्टियन → बिहार

* बाल्टियन → फ्रान्स. [संघर्ष उत्तरी रूस के साथ 24]

बाल्टियन → अस्ट्रेलिया

बाल्टियन → अष्ट्रेलिया

* बाल्टियन → बिहार

बाल्टियन → बोहेमिया

* Estonia → बोहेमिया,

मुद्राखालिया → (1992) Number of Country 6

Country

Capital

बाल्टियन → बाल्टियन

बाल्टियन → बाल्टियन

* बाल्टियन → Ljubljana.

* बाल्टियन → (Budapest)

बाल्टियन, बाल्टियन → बाल्टियन

* बाल्टियन → Skopje.

* बाल्टियन → (1993) — 2

Country

Capital

बाल्टियन

स्प्रिट

बाल्टियन (Bolivia)

Desert

ବାତ

ଗ୍ରେଟ ସନ୍ଡି

କୋମିଟିକ

Country

ଓରିନ୍ପିଟ

ଓରିନ୍ପିଟ, ଅଶାଲା, ଫିଲିଙ୍ଗ୍ରେ, ଆମ୍ବାର୍ଜନ, ଓରିନ୍ପିଟ, ଏଷ୍ଟାର୍

ଏଷ୍ଟାର୍

* ବାତହରୁ

ବାତହରୁ

ଓରିନ୍ପିଟିକ୍, ଏଗ୍ଯେପ୍ଟ, Egypt, ଏଗ୍ଯେପ୍ଟ, ଫିଲିଙ୍ଗ୍ରେ, ଚାଲିଂ, ମେକ୍, ଅଲକ୍ଷ୍ମିନ୍, ମୁଦ୍ରା, ଉତ୍ତରିନିଧି

ଗ୍ରେଟ ଡେସର୍ଟ →

ଓରିନ୍ପିଟିକ୍, ଏଗ୍ଯେପ୍ଟ, ଫିଲିଙ୍ଗ୍ରେ, କାତାର୍, UAE, ଓରିନ୍ପିଟିକ୍, EME

ଚେନ୍ଟି

→

ଚେନ୍ଟିପୁର୍, China.

କାନାହାର୍ଡି

→

ଓରିନ୍ପିଟିକ୍, ବ୍ୟାନାରାଜ, ଏଫିଲିଙ୍ଗ୍ରେ, South Africa,

ପ୍ରାଚୀନମନ୍ଦିର

→

ଓରିନ୍ପିଟିକ୍, ଚିନ,

ବ୍ୟାନାରାଜ

→

ଓରିନ୍ପିଟିକ୍

Chihuahuan Desert → ମିଶରଣ, USA

Great Sandy → ଓରିନ୍ପିଟିକ୍, (ଗ୍ରେଲ)

ବ୍ୟାନାରାଜ → ମିଶରଣ, USA.

* କାନ୍ଦିଲାହାର (କାନ୍ଦିଲାହାର) → ଓରିନ୍ପିଟିକ୍, ଏଗ୍ଯେପ୍ଟ, ଫିଲିଙ୍ଗ୍ରେ

ବିଶେଷଜ୍ଞ (Most dangerous) → ଚିନ.

ବ୍ୟାନାରାଜ → ଓରିନ୍ପିଟିକ୍

* କୋମାନ୍ଦାର → ବିଲିଂ ରେଲ୍.

ବିଲିଂ

→

ଓରିନ୍ପିଟିକ୍, ଏଫିଲିଙ୍ଗ୍ରେ

* ମାତ୍ର - କାନ୍ଦିଲାହାର → ଓରିନ୍ପିଟିକ୍

* ମାତ୍ର - କାନ୍ଦିଲାହାର → ଓରିନ୍ପିଟିକ୍

Grassland of the World.

1. Australia → Downs.
2. South America → Pampas, Selva.
3. North America → Prairies.
4. Africa and Australia (Mainly Sudan) → Savanna.
5. Europe and North Asia → Steppes, Taiga.
6. South Africa → Veld.
7. Venezuela → Lianos, Lano.
8. Hungary → Pustaz.
9. New Zealand → Canterbury, Tasek.
10. Brazil → Campos.

Important Year.

1. 2004 → International Year of Rice
2. 2005 → Parthenium and Neem.
3. 2006 → Desert.
4. 2007 → Water.
5. 2008 → Patalo.
6. 2009 → Natural Fibre.
7. 2010 → Tiger of Biodiversity.
8. 2011 → Forest and Chemistry.

C